

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

ГЕОГРАФІЯ

Третього рівня вищої освіти (доктор філософії)

за спеціальністю: **106 Географія**

Галузь знань: **10 Природничі науки**

Кваліфікація: **доктор філософії з географії**

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

Голова вченої ради

_____ (О. О. Непочатенко)

Протокол №__ від «__»_____ 2025 р.

Освітня програма вводиться в дію з «__»_____ 2025 р.

Ректор _____ (О. О. Непочатенко)

Наказ № _____ від «__»_____ 2025 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма спеціальності 106 «Географія» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (доктор філософії) розроблена робочою (проектною) групою у складі:

№№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Посада	Науковий ступінь, вчене звання
1	Кисельов Юрій Олександрович, гарант	Завідувач кафедри геодезії, картографії і кадастру	Доктор географічних наук, професор
2	Рудий Роман Михайлович	Професор кафедри геодезії, картографії і кадастру	Доктор технічних наук, професор
3	Сонько Сергій Петрович	Професор кафедри екології та безпеки життєдіяльності	Доктор географічних наук, професор
4	Іванчук Олег Михайлович	Професор кафедри геодезії, картографії і кадастру	Доктор технічних наук
5	Кравцова Ірина Віталіївна	Доцент кафедри екології та безпеки життєдіяльності	Кандидат географічних наук, доцент

Програма погоджена: на засіданні кафедри геодезії, картографії і кадастру (протокол №__ від «__»_____ 2025 р.); Вченою радою факультету лісового і садово-паркового господарства (протокол №__ від «__»_____ 2025 р.); схвалена науково-методичною радою університету (протокол №__ від «__»_____ 2025 р.).

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (за наявності):

1. Профіль освітньо-наукової програми зі спеціальності

106 Географія

1– Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Уманський національний університет садівництва; факультет лісового і садово-паркового господарства; кафедра геодезії, картографії і кадастру; факультет плодоовочівництва, екології та захисту рослин; кафедра екології та безпеки життєдіяльності
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Доктор філософії Доктор філософії з географії
Офіційна назва освітньої програми	Географія третього рівня вищої освіти (доктор філософії) за спеціальністю 106 Географія
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, одиничний, 60 кредитів ЄКТС, термін навчання 4 роки
Наявність акредитації	–
Цикл/рівень	FQ-ЕНЕА – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень, НРК України – 8 рівень
Передумови	Наявність вищої освіти за ОР «Магістр», ОКР «Спеціаліст»
Мова викладання	Українська
Термін дії освітньо-наукової програми	4 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://ects.udau.edu.ua/
2 – Мета освітньої програми	
Підготовка висококваліфікованих, інтегрованих у європейський та світовий освітньо-науковий простір фахівців, здатних розв'язувати комплексні завдання у сфері професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності за спеціальністю «Географія» для забезпечення сталого просторового розвитку, які володіють методологією наукової та педагогічної діяльності, здатні проводити власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне й практичне значення.	
3– Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	10 Природничі науки 106 Географія Спеціалізація – економічна та соціальна географія, геоморфологія та палеогеографія, конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів, географічна картографія, географічні інформаційні системи і технології, фотограмметрія та дистанційне зондування.
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова програма спрямована на підготовку наукових та науково-педагогічних кадрів, орієнтована на дослідження актуальних проблем фізичної та суспільної географії, геоморфології та палеогеографії, цифрової фотограмметрії та картографії, ГІС-технологій, планування землекористування,

	управління земельними ресурсами. Реалізація програми передбачає проведення наукових досліджень, спрямованих на узагальнення й систематизацію наявних та створення нових знань щодо закономірностей розвитку рельєфу та ландшафтів, територіальної організації суспільства, забезпечення сталого землекористування та ефективного регулювання земельних відносин, що поглиблює фаховий науковий світогляд і забезпечує підґрунтя для подальшої професійної наукової діяльності.
Основний фокус освітньої програми	Забезпечення отримання аспірантом системного наукового світогляду та спеціальної освіти, які дадуть можливість проведення наукових досліджень та педагогічної діяльності за спеціальністю 106 «Географія».
Особливості програми	<i>Освітня і наукова складові програми</i> реалізуються у невеликих групах дослідників, окремі етапи власних наукових досліджень аспіранти зможуть виконувати під час практичних занять із дисциплін професійної підготовки.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Посади згідно з класифікатором професій України: викладачі закладів вищої освіти (2310), інженери з науково-технічної інформації (2433.2) географи (політична географія), географи (фізична географія), географи-економісти, палеогеографи, фахівці з міського та районного планування, фахівці з розміщення продуктивних сил та регіональної економіки, фахівці з управління природокористуванням (2442.2), геоморфологи (2414.2), фотограмметристи, картографи, фахівці з геосистемного моніторингу навколишнього середовища, фахівці з дистанційного зондування Землі та аерокосмічного моніторингу (2148.2).
Подальше навчання	Можливість навчатися за програмами на 8-ому (докторському) рівні НРК України у споріднених галузях наукових знань. Освітні програми, дослідницькі гранти та стипендії (у тому числі й за кордоном), що містять додаткові освітні компоненти.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Проблемно-орієнтоване навчання, самонавчання, семінари, самостійна та індивідуальна робота. консультації із викладачами, науково-дослідницька практика.
Оцінювання	Поточний і підсумковий контроль. Підсумкова атестація – захист дисертаційної роботи.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності з географії, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань.
Загальні компетентності	ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 02. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК 03. Здатність розробляти проєкти та управляти ними. ЗК 04. Здатність працювати автономно. ЗК 05. Здатність дотримуватись правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

Фахові компетентності	<p>ФК 01. Здатність продукувати нові ідеї, цілісні знання та вирішувати комплексні проблеми в галузі географії у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності.</p> <p>ФК 02. Здатність виконувати оригінальні географічні дослідження, досягати наукових результатів, які можуть бути опубліковані в авторитетних українських та закордонних наукових виданнях з географії та суміжних наук, зокрема включених до наукометричних баз, рекомендованих Міністерством освіти і науки України.</p> <p>ФК 03. Здатність до професійного збору первинної географічної та просторової інформації.</p> <p>ФК 04. Здатність до самостійного пошуку, обробки та аналізу інформації з різних типів та видів джерел, опрацювання наукової та методологічної літератури, зокрема, українською та іноземними мовами.</p> <p>ФК 05. Здатність виявляти та оцінювати нові джерела, зокрема, мережеві ресурси, як потенційну можливість для розширення бази географічних даних.</p> <p>ФК 06. Здатність критично осмислювати географічні процеси і явища з позицій традиційних та новітніх дослідницьких підходів.</p> <p>ФК 07. Здатність до застосування міждисциплінарного підходу для аналізу, інтерпретації та оцінювання географічних фактів і процесів.</p> <p>ФК 08. Здатність до філософської та наукової аргументації, володіння системним науковим світоглядом, соціальними навичками, необхідними для професійної діяльності, організації наукового дослідження та представлення його результатів.</p> <p>ФК 09. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.</p> <p>ФК 10. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.</p>
------------------------------	---

7 – Програмні результати навчання

<p>ПРН 01. Має та вільно оперує передовими концептуальними та теоретико-методологічними знаннями з географії, дослідницькими навичками і методами, достатніми для проведення самостійних наукових досліджень та здійснення професійної (викладацької) діяльності.</p> <p>ПРН 02. Вміє планувати та формувати методiku проведення власного наукового дослідження для отримання якісно нових знань, компетентно вирішувати професійні питання на всіх етапах і складових процесу наукового дослідження.</p> <p>ПРН 03. Знає факти, концепції, школи, фундаментальні праці, глибоко розуміє теоретичні та практичні проблеми географічної науки, здійснює авторитетний огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів.</p> <p>ПРН 04. Знає та професійно застосовує навички пошуку та аналізу різноманітних джерел для здійснення власного наукового дослідження.</p> <p>ПРН 05. Вільно презентує та обговорює результати власних оригінальних наукових досліджень українською та іноземними мовами, кваліфіковано відображає результати досліджень у наукових публікаціях, ефективно взаємодіє з науковою спільнотою, в тому числі міжнародною, з дотриманням принципів академічної доброчесності.</p> <p>ПРН 06. Вміє визначати та інтерпретувати традиційні та новітні джерела географічної інформації в контексті традиційних та сучасних концепцій географії.</p> <p>ПРН 07. Використовує традиційні та сучасні методи дослідження для формування нового</p>

географічного знання.
 ПРН 08. Демонструє здатність до використання спеціальних географічних дисциплін як інструменту формування нових знань.
 ПРН 09. Демонструє здатність організувати освітній процес і викладання географічних дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасних закладів вищої освіти, вимог до його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення.
 ПРН 10. Має навички застосовувати інформаційні технології для обробки, аналізу та представлення результатів досліджень.
 ПРН 11. Демонструє здатність до саморозвитку і самоорганізації евристичної та наукової роботи, критичної самоперевірки повноти та відповідності матеріалів дослідження встановленими законодавством України вимогам.

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення	Процес навчання забезпечують провідні фахівці кафедр університету.
Матеріально-технічне забезпечення	Матеріально-технічне забезпечення відповідає ліцензійним вимогам щодо надання освітніх послуг у сфері вищої освіти і є достатнім для забезпечення якості освітнього процесу
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Навчальний процес забезпечений науково-навчально-методичними комплексами.

9 – Академічна мобільність

Національна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Уманським НУС та закладами вищої освіти України.
Міжнародна кредитна мобільність	Забезпечується відповідно до підписаних міжнародних угод із закордонними закладами вищої освіти.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Передбачена можливість навчання іноземних здобувачів.

2. Перелік компонент освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

2.1 Перелік компонент освітньої частини освітньо-наукової програми

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти			
ОК. 1.	Філософія науки	4	екзамен
ОК.2.	Іноземна мова в наукових дослідженнях та ділова комунікація	6	екзамен
ОК.3	Методологія та організація наукових досліджень у географії	3	екзамен
ОК. 4	Академічне письмо та оприлюднення наукових результатів	3	залік
ОК. 5	Педагогіка, психологія та академічна доброчесність вищої школи	3	залік
ОК. 6	Сучасні дослідницькі методи та технології у фотограмметрії та дистанційному зондуванні	3	екзамен
ОК. 7	Сучасні теоретичні проблеми географії	4	екзамен
ОК. 8	Моделювання та планування сталого землекористування	3	залік
ОК. 9	Цифрова картографія	3	екзамен
ОК. 10	Сучасні технології в управлінні земельними ресурсами	3	залік
ОК. 11	Науково-педагогічна практика	10	залік
Вибіркові компоненти			
ВК. 1	Дисципліна 1	3	залік
ВК. 2	Дисципліна 2	3	залік
ВК. 3	Дисципліна 3	3	залік
ВК. 4	Дисципліна 4	3	залік
ВК. 5	Дисципліна 5	3	залік
	Загальний обсяг обов'язкових компонент	45	
	Загальний обсяг вибірових компонент	15	
	Загальний обсяг освітньої програми	60	

2.2. Структурно-логічна схема ОП

I курс	II курс	III курс	IV курс
ОК 1	ОК 2	ОК 11	Дослідницька робота і написання дисертаційної роботи
ОК 2			
ОК 3	ОК 4		
ОК 5			
ОК 7	ОК 6		Підготовка дисертаційної роботи до захисту
ОК 8			
ОК 9	ОК 11		
ОК 10			
ВК 1	ВК 3		
ВК 2	ВК 4		
ВК 5			
Дослідницька робота і написання дисертаційної роботи			Захист дисертаційної роботи

2.3. Наукова складова освітньо-наукової програми

Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення аспірантом власного наукового дослідження під керівництвом наукового керівника та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання за спеціальністю 106 «Географія», результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань за зазначеною спеціальністю та оприлюднені у відповідних публікаціях.

Цикл наукової підготовки включає в себе власне роботу аспіранта над дисертацією, підготовку виступів на наукових конференціях, семінарах та круглих столах, написання публікацій, у т.ч. до міжнародних наукових видань, тобто всі можливі види наукової діяльності, в яких аспірант реалізовує набуті знання, вміння та навички у практичній науковій роботі.

У процесі виконання дисертаційного дослідження аспірант набуває й розвиває:

- здатність виявляти актуальну науково-практичну проблему, що вимагає ґрунтовного наукового дослідження;
- здатність ставити задачі та окреслювати їх таким чином, щоб просувати і трансформувати наукові знання та розуміння;
- здатність детально розробляти та представити групі кваліфікованих дослідників обґрунтований план дослідження для вирішення важливого завдання;

- здатність завершити розширене оригінальне дослідження, що базується на критичному розгляді джерел та забезпечене необхідним науковим апаратом, таким як нотатки, бібліографія та публікації відповідних документів;

- здатність презентувати результати дослідження в науковому та ненауковому контекстах, усно та письмово, у формі наукових семінарів, наукових зустрічей та громадських ініціатив.

- здатність синтезувати та представляти публікації в межах галузі дослідження та поза нею;

- здатність знаходити, аналізувати та об'єднувати набір документів з джерел у результуючій дисертації та в попередньому до неї дослідженні;

- здатність взаємодіяти інтелектуально з найновішими результатами досліджень у певній спеціальній області;

- вміння формувати і приймати наукову гіпотезу щодо вирішення поставлених завдань та проблеми в цілому;

- навички формувати детальний логічний план дослідження та послідовні структурні етапи процесу його виконання;

- навички формувати висновки з результатів проведених досліджень та представляти їх у короткій, але зрозумілій формі;

- здатність здійснювати оригінальний виклад на основі дослідження до знань, пов'язаних з важливою задачею, який є відповідної якості для друку;

- здатність рецензувати публікації та презентації, брати участь у наукових дискусіях, у тому числі міжнародних, висловлюючи та відстоюючи свою власну позицію.

Викладаючи результати дослідження у формі публікацій у наукових фахових виданнях, аспірант розвиває:

- вміння формувати мету дослідження та приймати робочі гіпотези;

- вміння відбирати та належним чином опрацьовувати відповідні джерела інформації та літературу з досліджуваної проблеми;

- вміння формувати обґрунтовану методику наукового дослідження з розробкою потрібної системи показників;

- вміння представляти одержані в ході дослідження результати у формі наукової публікації;

- здатність ефективно застосовувати в ході дослідження необхідні методи наукового пошуку та грамотно інтерпретувати результати їх застосування;

- навички формування висновків з проведених досліджень;

- вміння ілюструвати наукову публікацію табличним та графічним матеріалом.

Використовуючи можливість виступу на наукових та науково-практичних конференціях (семінарах, круглих столах) перед кваліфікованою та обізнаною з відповідними проблемами аудиторією, аспірант розвиває:

- здатність сформулювати наукову доповідь з викладенням матеріалу в передбачених регламентом часових рамках;

- здатність брати участь у науковій дискусії;

- вміння ілюструвати наукову публікацію табличним та графічним матеріалом.

- вміння ілюструвати основні тези доповіді слайдами та іншими презентаційним матеріалами;

- вміння оперативно реагувати на поставлені запитання та знаходити аргументовані відповіді;

- наявність навичок літературного наукового мовлення.

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Підготовка в аспірантурі завершується представленням дисертації наданням висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Атестація

здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Стан готовності дисертації здобувача до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників). Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є розгорнутим викладом результатів дослідження, які містять пропозиції щодо ефективних шляхів розв'язання актуального наукового завдання за спеціальністю 106 «Географія» і становлять цінний оригінальний внесок у суму знань за зазначеною спеціальністю та оприлюднені у відповідних публікаціях. Дисертаційна робота подається до захисту оформленою відповідно до встановлених вимог. Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої складової освітньо-наукової програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8	ОК 9	ОК10	ОК 11
ЗК 1	+		+				+				
ЗК 2		+									
ЗК 3			+					+	+	+	
ЗК 4					+	+			+		
ЗК 5				+	+						+
ФК 1	+		+			+	+			+	
ФК 2		+	+	+		+	+	+	+	+	
ФК 3			+			+		+	+	+	
ФК 4		+	+	+				+	+		
ФК 5			+				+		+		
ФК 6			+				+	+		+	+
ФК 7			+				+	+		+	+
ФК 8	+		+				+				+
ФК 9					+						+
ФК10						+	+		+	+	

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої складової освітньо-наукової програми

Результати навчання	Компоненти освітньо-наукової програми										
	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8	ОК 9	ОК10	ОК 11
ПРН 1			+				+				
ПРН 2	+		+				+		+		
ПРН 3			+				+				
ПРН 4			+				+				
ПРН 5		+	+	+					+		+
ПРН 6			+			+	+				
ПРН 7						+	+	+	+	+	
ПРН 8						+		+	+	+	
ПРН 9					+						+
ПРН 10						+		+	+	+	+
ПРН 11			+					+		+	